

Utlåtande 2011: 144 (Dnr 327-1946/2010)

**Främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare
Motion (2010:23) av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh
(båda V)**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:23) av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V) om ”Främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare” anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Margaretha Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V) har i en motion (2010:23) föreslagit att hemtjänsten i Stockholm utöver ordinarie omsorgsuppdrag även bistår brukarna med källsortering.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har beretts möjlighet att yttra sig.

Stadsledningskontoret ifrågasätter möjligheten för hemtjänsten att ombesörja borttransportering av farligt avfall, elavfall och grovavfall då sådant avfall ska lämnas på en återvinningscentral som sällan finns i närområdet. Stads-

ledningskontoret delar inte heller motionärernas uppfattning att tjänsten källsortering och borttransport av avfall även ska kunna erbjudas av personalen i de fall pensionären inte ansökt om detta.

Äldrenämnden påpekar att det krävs införskaffande av anpassade fordon för att hemtjänstpersonalen ska kunna transportera bort farliga och ofta stora volymer avfall till återvinningsstationerna. Nämnden ställer sig tveksam till om förslaget är den mest kostnadseffektiva lösningen samt om det ska ske inom ramen för biståndsbeslut om hemtjänst.

Bromma stadsdelsnämnd anser inte att tjänsten källsortering och borttransport av avfall ska kunna erbjudas av personalen i de fall pensionären inte ansökt om detta.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelnämnd påpekar att hemtjänstens personal idag källsorterar i den mån det går. En viktig förutsättning för att personal ska kunna källsortera är att det finns möjlighet till källsortering i fastigheten där brukaren bor eller stationer i direkt anslutning till fastigheten.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att det är lovvärt att försöka påverka alla stockholmare att uppträda mer miljömedvetet men hemtjänstens primära uppdrag är inte att förändra beteenden utan att bidra till att den som får biståndet ska kunna leva ett liv på en skälig levnadsnivå.

Kommunstyrelsens pensionärsråd anser att frågan om källsortering bör tydliggöras i riktlinjerna för hemtjänsten. När det gäller grovsopor, elavfall och annat tyngre avfall av typ datorer och TV-apparater bör andra lösningar eftersträvas, exempelvis bör stadsdelarnas fixartjänster kunna komma i fråga.

Äldrenämndens handikappråd stödjer nämndens förslag och anser att det är bra att få fixartjänsten utvidgad.

Mina synpunkter

Hemtjänsten som erbjuds äldre i Stockholms stad finns för att bidra till att den som får biståndet ska kunna leva ett liv på en skälig levnadsnivå. Fokus för verksamheten bör därför ligga på att hjälpa den äldre att leva sitt liv på ett tryggt och värdigt sätt och så nära den äldres egna önskemål som möjligt. En viss avfallshantering ingår naturligtvis i detta exempelvis att se till att hushållssoporna bärs ut i tid. Hur möjligheterna ser ut att därutöver assistera med avfallshantering beror till stor del på förutsättningarna i och kring fastigheten där den äldre bor.

Jag anser att det är mycket viktigt att det är den enskilde äldres behov och önskemål som avgör huruvida hjälp med bortforsling av grovsopor sker. Dessa timmar kan alltså läggas på avfallshantering utan ett särskilt beslut om att detta

ska ingå. I någon mån bör även detta behov gå att tillgodose via stadens fixartjänster, som innebär att äldre kan få hjälp med hushållssysslor sex timmar per år.

Att ålägga hemtjänsten ansvaret för att transportera grovavfall till stadens återvinningscentraler är inte realistiskt i dagsläget. Det kräver både tunga lyft av en redan hårt belastad yrkesgrupp, samt tillgång till lämpligt transportmedel, krav som inte alla hemtjänstföretag kan hantera i dagsläget.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Bifalla motionen
2. Anföra följande

Stockholms stad har ett ansvar att se till att avfallsmängderna i staden minskar och att andelen avfall som nyttiggörs ökar. Det handlar om att upprätta system som gör att stadens medborgare lätt kan källsortera sitt avfall, där samverkan med förpackningsindustrin och stadens företag är en självklar del.

Källsorteringsmöjligheterna för stadens medborgare är generellt sett dålig och staden behöver vidta åtgärder för att avfallsmängderna ska minska. Motionen tar upp en angelägen fråga om att även medborgare med hemtjänst ska kunna källsortera sitt avfall. Alla medborgare, oavsett ålder, funktionsnedsättning eller eventuell sjukdom ska givetvis ges möjlighet att källsortera sitt avfall. Om detta av olika anledningar inte fungerar får kommunen se till att göra det möjligt och avsätta de ekonomiska resurser som krävs för detta.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Karin Wanngård* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Personal inom hemtjänsten förväntas göra mer och mer på allt kortare tid. Vi tycker att miljöfrågor är viktiga, vad vi tycker är desto viktigare är att utökade arbetsuppgifter inte får göras på bekostnad av personalens arbetsmiljö och hälsa. Vad hemtjänsten behöver är en ökad tid för varje enskild äldre, där den enskilde kan bestämma friare vad den behöver hjälp och stöd med. Dagens utveckling med allt kortare tid avsatt för

varje moment leder åt motsatt håll. Vi är kritiska till att man belastar personalen med ytterligare arbetsuppgifter utan att detta får utrymme ekonomiskt och tidsmässigt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:23) av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V) om ”Främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare” anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Stockholm den 5 oktober 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Joakim Larsson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2010:23) av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V) om ”Främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare” bifalles.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Alla stockholmare oavsett ålder och funktionsnedsättning ska ges förutsättningar att sortera sitt hushållsavfall, oavsett om vilken typ av avfall det rör sig om. Det är därför viktigt att staden har ett fungerande system för sortering för de som inte själv kan klara sorteringen.

Eftersom stadens riktlinjer är ett styrmedel i hemtjänsten är det angeläget att tydliggöra att källsortering och avfallshantering är en naturlig del av hemmets skötsel, vilket får stöd från flera remissinstanser. Det viktiga är inte den exakta formuleringen utan att principen slås fast.

Ansvar för att hjälpa äldre och funktionsnedsatta stockholmare med källsortering ska självfallet organiseras på ett arbetsmiljömässigt godtagbart sätt. Vissa uppgifter kan säkert utföras inom hemtjänsten medan andra tyngre uppgifter eventuellt kan läggas på en utbyggd fixartjänst, enligt de tankegångar som äldrenämnden redovisar i sitt svar.

I den mån källsorteringen ska utföras inom hemtjänsten inom ramen för ett biståndsbeslut om hemmets skötsel måste rimlig tid avsättas för uppgiften, vilket kommer att variera beroende på typ av avfall, fastigheten, avståndet till miljöstationer etc. Självfallet behöver personalen även ha kunskaper om källsortering och avfallshantering om uppgiften ska utföras korrekt.

Det ligger i stadens intresse att göra källsortering så tillgänglig som möjligt för alla stockholmare, vilket också omfattar äldre och funktionsnedsatta. En generellt sett ökad tillgänglighet förbättrar förutsättningarna för hemtjänsten och fixartjänsten att göra sitt jobb.

Stockholms livsmiljö ska vara hållbar. Målet gäller alla stockholmare. Det är därför angeläget att informationen når alla, utifrån målet att förebygga avfall från boende och att det som ändå uppstår ska komma till nytta. Hemtjänstpersonal och fixare ska kunna informera om att det går att få hjälp med källsortering, givetvis utan att packa på något som en person inte vill ha.

Särskilt uttalande gjordes av *Karin Wanngård*, *Roger Mogert* och *Karin Ehlén Kolk* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda V) har i en motion (2010:23) föreslagit att hemtjänsten i Stockholm utöver ordinarie omsorgsuppdrag även bistår brukarna med källsortering.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har beretts möjlighet att yttra sig.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Beslut om hemtjänst fattas utifrån en ansökan från den enskilde. Innan beslut fattats har en biståndshandläggare först utrett den enskildes behov. All hemtjänst är avgiftsbelagd för den enskilde. Den enskildes möjligheter att få hjälp med att källsortera sina hushållssopor av hemtjänstpersonal styrs av att den enskilde bedömts ha behov av hjälp med serviceinsatser.

Som framgår av motionen berörs inte källsortering och bortforsling av avfall specifikt i stadens riktlinjer. I riktlinjerna anges ”För den som har mer omfattande behov av serviceinsatser kan det vara svårt att ange alla sysslor i hemmet som den enskilde behöver hjälp med. Beslut om hjälp med städning kan kompletteras så att det även omfattar ett samlat ansvar för hemmets skötsel. Detta innebär att utföraren tar ett samlat ansvar för hemmets skötsel.” Med denna skrivning medges möjligheten för hemtjänstpersonalen att hjälpa pensionärer att gå ut med sopor i det fall den enskilde inte klarar det själv.

Det är viktigt att så många som möjligt kan källsortera. Att hemtjänstpersonal hjälper den äldre att källsortera borde i de allra flesta fall vara möjligt om det finns förutsättningar för det hemma hos den äldre och om pensionären så önskar samt om fastighetsägaren tillhandahåller kärl för återvinning. Däremot kan det vara svårare för hemtjänsten att transportera sopor till, av staden utplacerade, återvinningsstationer. Dels på grund av avstånd, vilket innebär att tid läggs på att gå istället för att ge direkt vård och omsorg eller serviceinsats, dels på grund av att det ofta är tungt att bära t ex tidningar och glas.

I remissen nämns även borttransportering av farligt avfall, elavfall och grovavfall. Sådant avfall ska lämnas på en återvinningscentral som sällan finns i närområdet.

Stadsledningskontoret ifrågasätter möjligheten för hemtjänsten att transportera sådant avfall.

Stadsledningskontoret delar inte motionärernas uppfattning att tjänsten källsortering och borttransport av avfall även ska kunna erbjudas av personalen i de fall pensionären inte ansökt om detta. Det måste vara den äldres behov och önskemål som styr biståndsbeslut och insats. Det ska framgå av biståndsbeslut och beställning vilka insatser den enskilde beviljats. Stadsledningskontoret anser att riktlinjerna kring detta kan behövas förtydligas.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 november 2010 att godkänna förvaltningens förslag till beslut och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Berit Kruse m.fl. (S), Eivor Karlsson (MP) och Brit Rundberg (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Eivor Karlsson (MP) och Brit Rundberg (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Motionärernas förslag att äldre som har funktionsnedsättning ska få hjälp med hantering av källsortering och bortforsling av farligt avfall anser äldreförvaltningen i grunden är bra, men det bör utredas om det finns andra möjligheter att genomföra detta. Äldreförvaltningen ställer sig tveksam till motionärernas förslag att det ska ske inom ramen för biståndsbeslut om hemtjänst och om förslaget är den mest kostnadseffektiva lösningen.

Om hemtjänstpersonalen ska transportera bort dessa farliga och ofta stora volymer avfall till återvinningsstationerna krävs införskaffande av anpassade fordon. Återvinningsstationerna är ofta utplacerade långt bort från bostadsområdena och det kommer att ta tid från hemtjänstens personal som har sitt huvuduppdrag att förmedla god omsorg till stadens äldre som behöver hemtjänst.

Personalen inom hemtjänsten har redan idag ett tungt arbete där de dagligen utsätts för förslitningsskador av det skälet anser äldreförvaltningen att hemtjänstens uppdrag inte ytterligare ska utökas med tunga arbetsmoment för att avlasta fastighetsägarnas och miljöförvaltningens lagstadgade uppgifter. Stockholms stad har en tjänst som miljöförvaltningen erbjuder alla invånare, mobila miljöstationer, som ett antal gånger om året åker runt i staden och finns tillgängliga ca 45 minuter så att stadens invånare kan avlämna elavfall och kemiskt avfall i mindre omfattning. Äldreförvaltningen anser att en möjlighet som kan övervägas är att utveckla fixartjäns-

ten som kan ombesörja att hämta mindre kemiskt avfall och elavfall till stadens mobila miljöstationer. Fixartjänsten kan även utvidgas att omfatta hjälp med att bära ut tidningar, glas och plast till närmaste återvinningsstation som finns utplacerade inom bostadsområdena.

Bistånd enligt socialtjänstlagen utgår i huvudsak ifrån den äldres behov av serviceinsatser och personlig omvårdnad. Biståndshandläggaren gör sin bedömning utifrån ansökan och vad som framkommit under utredningen. Bedömningen prövas utifrån socialtjänstlagen och stadens riktlinjer vad som är skälig levnadsnivå. Äldreförvaltningen anser att ålägga biståndshandläggarna en ytterligare uppgift, att bedöma äldres behov av källsortering och bortforsling av farligt avfall, inte bör prioriteras i dagläget då stadens insatser i första hand ska läggas för att åstadkomma en likvärdig bedömning av behov av serviceinsatser och personlig omvårdnad. Äldreförvaltningen anser vidare att hemtjänstens grundläggande uppdrag inte får begränsas av en ny tidskrävande arbetsuppgift för personalen som sortering och borttransport av farliga avfall innebär. Äldreförvaltningen föreslår äldrenämnden att besvara remissen med föreliggande tjänsteutlåtande.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2010 att bifalla förvaltningens förslag till beslut och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Ett av målen i Stockholms stads miljöprogram är att minska avfallsmängden samt att återanvända och ta hand om vårt avfall så att inga farliga ämnen läcker ut i naturen. Förvaltningen har nedan valt att kommentera delar av motionen och förslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som sitt svar.

Motionsförslag om källsortering

För att främja en ökad källsortering för hemtjänstmottagare föreslås i remissen att » Källsortering ses som en naturlig del av hemmets skötsel, vilket bör tydliggöras i riktlinjerna för hemtjänst. « En rimlig tid behöver avsättas för uppgiften. Den enskilde ska inte behöva ansöka specifikt om källsortering och borttransport av avfall, utan det ska erbjudas av personalen,

Grundutbildning och aktuell information om källsortering ska erbjudas till vårdbiträden och andra berörda personalgrupper. Syftet är att underlätta för personalen och att öka kunskapen så att alla kan informera hemtjänstmottagare om stadens miljömål.

Förvaltningens kommentar

Som framgår av motionen berörs inte källsortering och bortforsling av avfall specifikt i stadens riktlinjer för handläggning av ärenden enligt Sol och LSS inom äldreomsorgen. I riktlinjerna anges "För den som har ett mer omfattande behov av serviceinsatser kan det vara svårt att ange alla sysslor i hemmet som den enskilde behöver hjälp

med. Beslutet om hjälp med städning kan då kompletteras så att det även innefattar *ett samlat ansvar för hemmets skötsel*. Detta innebär att utföraren tar ett samlat ansvar för hemmets skötsel."

Idag utför hemtjänsten insatser i den omfattning och med de intervaller som anges i beställningen. Det innebär att hemtjänstpersonalen hjälper till att gå ut med sopor då pensionären inte själv klarar av detta. Om det finns förutsättningar för det hemma hos den äldre och om den äldre så önskar så lägger hemtjänstpersonalen förpackningar, tidningar, glas och batterier etc. i för ändamålet avsedda behållare. Om den äldre önskar tar även hemtjänstens personal med ex. förpackningar, tidningar, batterier och glas till insamlingsställen och återvinningsstationer i närområdet.

För att skapa goda förutsättningar för en likvärdig äldreomsorg i hela staden är det viktigt att det finns tydlighet i gällande riktlinjer. Förvaltningen kan därför se att det finns behov av ett förtydligande av riktlinjerna när det gäller källsortering och avfallshandling. I remissen nämns även borttransport av farligt avfall, elavfall och grovavfall. Förvaltningen vill uppmärksamma på att sådant avfall ska lämnas på en återvinningscentral och att dessa oftast inte finns i närområdet. Förvaltningen ställer sig också frågande till hur hemtjänsten ska transportera sådant avfall? Förvaltningen instämmer med förslagsställarna att i de fall källsortering och borttransport av avfall ingår i beslutad insats måste också en rimlig tid för detta avsättas.

I remissen föreslår man att tjänsten källsortering och borttransport av avfall även ska kunna erbjudas av personalen i de fall pensionären inte ansökt om detta. Förvaltningen håller inte med om detta. Den äldre kanske inte har detta behov, kanske inte vill källsortera, kanske kan få behovet tillgodosett på annat sätt, ex genom närstående etc. Det ska framgå av biståndsbeslut och beställning vilka insatser den enskilde beviljats.

Inom Bromma stadsdelsförvaltning finns en miljösamordnare som fungerar som ett stöd till miljöombud och enhetschefer samt bistår med kunskap och inspiration i miljöarbetet. Inom varje enhet finns dessutom minst ett miljöombud. Miljöombuden ska bl.a. känna till stadens och förvaltningens mål i miljöarbetet och informera och stötta sina arbetskamrater i enhetens miljöarbete. Bromma stadsdelsförvaltning har även utarbetat en handbok för miljöarbetet som beskriver hur ansvarsfördelningen ser ut och ger konkreta tips på hur miljöarbetet kan genomföras.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2010 att bifalla förvaltningens förslag till beslut och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tycker det är angeläget att även de som har hemtjänst får hjälp med att källsortera sina sopor. Hemtjänstens personal källsorterar idag i den mån det går. Bl.a.

källsorteras tidningar och glas. En viktig förutsättning för att personal ska kunna källsortera är att det finns möjlighet till källsortering i fastigheten där brukaren bor eller stationer i direkt anslutning till fastigheten.

Förvaltningen anser att källsortering bör ingå i hemtjänstens uppdrag, så långt det är möjligt. I biståndsbedömningen finns begreppet "I hemmets skötsel", där källsortering kan ingå.

Förvaltningen kommer att anordna informationsmöten för enheterna under nästa år, där stadens miljömål och stadsdelens miljöarbete tas upp.

När det gäller i äldreboende arbetar förvaltningen tillsammans med fastighetsägaren Micasa för att finna fungerande lösningar för källsortering som svarar upp mot stadens miljömål för en hållbar livsmiljö i Stockholm.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 november 2010 att bifalla förvaltningens förslag till beslut och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S) och Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen tror inte på idén att behovet av källsortering i detalj kan bedömas och tidsättas i ett biståndsbeslut. Motionärerna själva anger det kanske viktigaste argumentet mot ett sådant förfarande: "Ingen tid finns som schablontid för källsortering, eftersom variationen och omfattningen varierar stort."

Såväl behoven av som möjligheterna till källsortering varierar stort. Vissa hushållskonsumtionsmönster ger upphov till mycket mer förpackningar och annat avfall än andras. I vissa fastigheter är förutsättningarna för källsortering mycket goda medan man från andra fastigheter måste besöka återvinningsstationer för alla olika fraktioner. Hjälp med källsortering bör ingå i t.ex. städning. Det exakta uppdraget styrs naturligtvis av det behov som föreligger vid respektive städtillfälle och hur det ska utföras bör beslutas i dialog mellan brukare och utförare. Förvaltningen är övertygad om att det också redan idag i många fall fungerar ungefär på det sättet.

Behov av återvinning av farligt avfall, elavfall eller grovsopor kan rimligen inte ingå i ett biståndsbeslut i förväg. Det måste bedömas från tillfälle till tillfälle om hemtjänsten kan medverka. Ibland kan dessa fraktioner lämnas i fastigheten. I andra

fall krävs andra lösningar.

Det är naturligtvis lovvärt att försöka påverka alla stockholmare att uppträda mer miljömedvetet men hemtjänstens primära uppdrag är inte att förändra beteenden utan att bidra till att den som får biståndet ska kunna leva ett liv på en skälig levnadsnivå.

Kommunstyrelsens pensionärsråd avgav vid sitt sammanträde den 2 november 2010 följande yttrande.

Källsortering och sophantering är inte bara en självklarhet utan också en nödvändighet. Det gäller självfallet också för personer i alla åldrar med funktionsnedsättning. För personer som har hemtjänst bör hemtjänstpersonalen medverka i källsortering om hemtjänstmottagarna behöver hjälp. KPR instämmer i motionernas yrkande när det gäller källsortering och transporter till återvinningsstationer när det gäller hushållssopor av typ tidningar, kartongpapper burkar, flaskor m.m. Det bör vara en naturlig uppgift för hemtjänstpersonalen. Detta bör tydliggöras i riktlinjerna för hemtjänsten.

När det gäller grovsopor, elavfall och annat tyngre avfall av typ datorer och TV-apparater bör andra lösningar eftersträvas. Här bör stadsdelarnas fixartjänster kunna komma i fråga.

Äldrenämndens handikappråd avgav vid sitt sammanträde den 2 november 2010 följande yttrande.

Rådet stödjer förvaltningens förslag och anser att det är bra att få fixartjänsten utvidgad.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Berit Kruse m.fl. (S), Eivor Karlsson (MP) och Brit Rundberg (V) enligt följande.

Mot beslutet reserverar sig ledamoten Berit Kruse m.fl. (S), ledamoten Eivor Karlsson (MP) och tjänstgörande ersättaren Brit Rundberg (V) till förmån för motionen.

Särskilt uttalande gjordes av Eivor Karlsson (MP) och Brit Rundberg (V) enligt följande.

Vi ställer oss delvis bakom förvaltningens förslag

1. Äldre som har funktionsnedsättning ska få hjälp med källsortering och bortforsling av farligt avfall.
2. Staden ska påskynda tillgänglighetsanpassning och installation av kärl för sopsortering, underlätta för fastighetsnära insamling och öka miljömedvetandet hos invånarna genom information och personalutbildning.

Det går inte att frånhända sig ansvaret för sopsortering vare sig som kommun, fastighetsägare eller medborgare.

Enligt Miljöbalkens Avfallsförordning (2001:1063) 21 a § gäller att ”Varje kommun skall svara för att hushållsavfall som utgörs av farligt avfall samlas in och transporteras till en behandlingsanläggning.” Det är kommunens ansvar att samla in, återvinna och frakta bort sopor från hushåll. Även producenten har skyldighet att ta sitt ansvar för t ex märkning och återvinning.

Staten satsade år 2004 hela 400 miljoner på att sopsorteringsrum skulle införas i varje fastighet i innerstadshus. Länsrätten fastslog i en dom samma år tvång för fastighetsägare att skapa möjligheter för sopsortering i soprum eller i andra lämpliga utrymmen. Domen överklagades till Kammarrätten och idag ligger ansvaret på kommunen och producenten medan fastighetsnära insamling sker på frivillig basis. Naturvårdsverket ser det som ett problem och föreslår därför att till skillnad från i dag skulle fastighetsägaren kunna ha äganderätten till avfallet i fastigheten, vilket skulle ge ett ”producentansvar”. För en riktad bestämmelse om avfallshanterarens ansvar för fastighetsnära insamling krävs en ändring i miljöbalken 15 kap 5a §.

Alla hushåll är skyldiga enligt lag att sortera ut förpackningar, elavfall, batterier, returpapper, grovsopor och mediciner, och lämna allt till de insamlingssystem som finns. Den som har hemtjänst och själv inte kan gå ut med soporna, eller lämna utdaterad medicin till apotek, på grund av funktionsnedsättning får hjälp med det av hemtjänstpersonalen. Det ingår som en del i hemtjänsten.

Om den enskilde själv kan sortera sina sopor i bostaden i separata kärl så ska det självfallet ingå i hemtjänstens uppdrag att också kasta soporna i de kärl som är avsed-

da för respektive avfallstyp. Det bör gå att fastställa i förhållande till brukarens funktionsnedsättning och tillgång till sopsorteringskärl om utökad tid ska avsättas eller inte för sopsortering. Hemtjänstpersonal bör åläggas att rapportera till särskild instans inom kommunen om fastighetsnära avfallshantering saknas eftersom kommunen bär ansvaret för hanteringen av insamling och transport.

I de fall då den enskilde brukaren inte själv klarar av att sortera sina sopor i bostaden, utan slänger allt i samma kärl, bör av hygieniska skäl inte hemtjänstpersonal gå igenom redan kastade sopor där olika avfallstyper har blandats. Staden måste ta sitt ansvar genom att påskynda tillgänglighetsanpassning och installation av kärl för sopsortering, och samtidigt öka miljömedvetandet hos invånarna genom information och personalutbildning.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S) och Reijo Kittilä (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att bifalla motionen med nedanstående förbehåll. Stadsdelsnämnden finner det synnerligen angeläget att all hemtjänstpersonal har kunskaper om källsortering och därmed har möjlighet att utföra den om brukaren så önskas. Vi finner det naturligt att källsortering ingår i hemmets skötsel men förutsätter att ingen

Reservation anfördes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att bifalla motionen. Vi lever i en värld där det börjar bli akut snålt med naturresurser. De fattigaste på vår planet kommer att lida allra mest skada när bristen blir ännu tydligare. Varje medborgares skyldighet är därför ta ansvar för att allt det vi har skaffat oss, och sen vill göra oss av med, ska kunna tas tillvara och föras in i kretsloppet igen, för att kunna användas igen. Istället för att belasta vår miljö ytterligare. Det gäller alla medborgare, ung som gammal och fattig som rik. Om man av olika skäl, funktionsnedsättning, sjukdom eller ålder, har svårt att sköta sitt hushåll krävs det att andra rycker in och gör jobbet.

Källsortering av sopor bör därför vara en naturlig del av en vad en kunnig hemtjänst erbjuder. Det gäller för övrigt all annan service, vård och omsorg. Och det bör finnas med i all biståndsbedömning. Det ska med andra ord alltid finnas tid för att sortera sopor. Och kostnaden kan vi alla, som fortfarande är friska och arbetsföra, i så fall stå för.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2010:23

2010:23

Motion av Margareta Johansson och Ann-Margarethe Livh (båda v) om främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare

Dnr 327-1946/2010

Även stockholmare med hemtjänst ska kunna källsortera! Visst låter det självklart, men det har inte alltid fungerat för personer som är vana att källsortera men som på grund av funktionsnedsättning inte kan klara sorteringen själv. Det är något som den första undertecknaren av motionen har fått personlig inblick i det senaste året.

Ett delmål för stockholmarnas hushållsavfall i stadens miljöprogram är att mängden avfall per stockholmare ska minska och att mängden som nyttiggörs ska öka. Staden kan påverka detta genom att informera och agera inom den egna verksamheten. Trafik- och renhållningsnämnden har ett särskilt ansvar enligt miljöprogrammet, men även andra nämnder ”som i sin verksamhet kan skapa förutsättningar för en ökad återanvändning och materialåtervinning.”

För att källsorteringen ska fungera för personer med hemtjänst krävs både tid för källsorteringen inom ramen för biståndsbeslutet och kunskap hos personalen. Och även om hemtjänstmottagaren själv inte är van att källsortera, har staden således ett viktigt informationsansvar.

När personer som har hemtjänst – oavsett ålder - behöver hjälp att sortera ut och transportera bort farligt avfall, elavfall, grovavfall, förpackningar och tidningar blir stadsdelsnämnderna viktiga aktörer. Frågan är om alla förutsättningar finns för att klara uppdraget på ett enhetligt sätt. Källsortering och bortforsling av avfall berörs till exempel inte specifikt i stadens riktlinjer för äldreomsorg, men ingår i det vidare begreppet ”samlat ansvar för hemmets skötsel”. Ingen tid finns som schablontid för källsortering, eftersom variationen och omfattningen varierar stort. Källsortering ingår inte heller i de grundutbildningar som genomförs.

Hemtjänstpersonalen är nyckelpersoner för att källsorteringen ska fungera för personer som tillfälligt eller långvarigt inte kan klara sig utan hemtjänst och för att sprida kunskapen om källsortering till flera grupper. Många i personalgrupperna är miljömedvetna, men alla kanske inte har den kunskap som behövs eller saknar vana att källsortera.

Våra förslag för att öka möjligheterna för hemtjänsten att bidra till miljömålen är följande:

- Källsortering ska anses vara en naturlig del av hemmets skötsel, vilket bör tydliggöras i riktlinjerna för hemtjänst. Det gäller såväl för personer under som över 65 år.
- En rimlig tid behöver avsättas för uppgiften. Den enskilde ska inte behöva ansöka specifikt om källsortering och borttransport av avfall, utan det ska erbjudas av personalen.
- Grundutbildning och aktuell information om källsortering ska erbjudas till vårdbiträden och andra berörda personalgrupper. Syftet är att underlätta för personalen att källsortera och att öka kunskapen så att alla kan informera hemtjänstmottagare om stadens miljömål.

Vi föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar

att vidta de åtgärder som behövs för att staden ska uppfylla förslagen och intentionerna i motionen.

Stockholm den 25 augusti 2010

Margareta Johansson

Ann-Margarethe Livh